

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” DIN CLUJ-NAPOCA

FACULTATEA DE LITERE

ȘCOALA DOCTORALĂ „STUDII LINGVISTICE”

TEZĂ DE DOCTORAT

**FORME TEXTUALE SIMPLE. PREMISE
CONSTRUCTIVE ȘI OPERAȚII SEMANTICE
DEFINITORII**

- rezumat -

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. Mircea BORGILĂ

Doctorand:

Cristian PAȘCALĂU

2012

CUPRINS

Argument

Capitolul I: DOMENIUL DISCIPLINAR ȘI STADIUL ACTUAL AL CERCETĂRII FORMELOR SIMPLE TEXTUALE

- 1.1. Semantica formelor simple prototextuale
- 1.2. Ecuția blagiană
- 1.3. Premise teoretice în tipologizarea ‘definiției enigmistice’
 - 1.3.1. Cadrul conceptual al lingvisticii ‘tradiționale’
 - 1.3.2. Conceptul de expresivitate în stilistica tradițională
 - 1.3.3 Ghicitoarea – structură limitată vs. metafora – structură ilimitată
 - 1.3.4. Contribuțiile poeziei matematice și ale euristicii
 - 1.3.5. Logica formală și definiția metaforică
 - 1.3.6. „Găselnița” și definiția personală (elaborată)
 - 1.3.7. O tipologie extinsă a definiției figurative

Capitolul II: DOMENIUL SENSULUI ȘI ARTICULAREA SENSULUI TEXTUAL

- 2.1. Bazele semanticii integrale a sensului
 - 2.1.1. Circumscrieri și perspective
 - 2.1.2. Principiile lingvisticii ca știință a culturii
- 2.2. Lingvistica integrală și integralismul lingvistic
- 2.3. Trihotomia coșeriană a planurilor limbajului
- 2.4. Sensul. Autonomia domeniului sensului
- 2.5. Relațiile evocative
 - 2.5.1. Relația dintre semne și lucruri
 - 2.5.2. Relațiile cu semne individuale
 - 2.5.3. Relația semnului cu grupe/categorii de semne
 - 2.5.4. Relațiile semnului cu sisteme de semne
 - 2.5.5. Relațiile semnului cu semne din alte texte
 - 2.5.6. Relații între semne și cunoașterea lucrurilor
 - 2.5.7. Cadrele
 - 2.5.8. Evocarea mitologiei
 - 2.5.9. Mixarea universurilor discursive
- 2.6. Suspendările incongruenței și incorectitudinii în text

Capitolul III: SOLUȚIA COGNITIVĂ ÎN DEFINIREA SEMANTICII METAFORICE A MICROTEXTELOR

- 3.1. Semantica cognitivă. Preliminarii
- 3.2. Fluidizarea creierului și orientarea conștiinței
- 3.3. Spațiile mentale
- 3.4. Conceptul de schemă imagistică
- 3.5. Metafora conceptuală. Modelul sursă-țintă
- 3.6. Modelul marelui lanț al ființei
- 3.7. Semantica integrală și semantica cognitivă
 - 3.7.1. O perspectivă critică asupra semanticii cognitive
 - 3.7.2. Prioritatea planului semnificațional

- 3.7.3. Dezvoltări convergente în semantica cognitivă europeană actuală
- 3.7.4. Remarci finale despre abordările cognitiviste

Capitolul IV: SEMANTICA INTEGRALĂ ȘI STUDIUL METAFOREI

- 4.1. Dualitatea metaforică în studiile integraliste
- 4.2. Tipologia textelor poetice
 - 4.2.1. Soluția fondatoare
 - 4.2.2. Dezvoltări ulterioare
 - 4.2.3. Metafora în procesul simbolic-mitic

Capitolul V: PROBLEME TEORETICE LEGATE DE ÎNCADRAREA MICROTEXTULUI ENIGMISTIC

- 5.1. Pentru o nouă funcție textuală: funcția tabuizantă
- 5.2. Conceptualizarea
- 5.3. Expansiunile conceptuale
- 5.4. Configurații metaforice în semantica formelor simple
 - 5.4.1. Metafora la Paul Ricouer – între enigmă și schematism
 - 5.4.2. Concepția riffatterriană
 - 5.4.2.1. Abordări generale ale textului poetic. Matrice, hipogramă, paragramă
 - 5.4.2.2. Metafora filată. Iconicul
 - 5.4.2.3. Intertextualitatea și enigmistica
 - 5.4.3. Modelul transdisciplinar
 - 5.4.4. Metasemia în "definiția" enigmistică
 - 5.4.4.1. Metafora prin juxtapunere
 - 5.4.4.2. Metafora prin structuri genitivale
 - 5.4.4.3. Metafora prin forme nominal-prepoziționale
 - 5.4.4.3.1. Structuri genitivale/nominal-prepoziționale în definirea noțiunilor temporale
 - 5.4.4.4. Utilizarea unui determinant adjectival în structura metaforică
 - 5.4.4.5. Utilizarea unui determinant verbal în structura metaforică
 - 5.4.4.6. Metafora prin identificare momentană

Capitolul VI: SPECIFICUL SEMANTIC AL MICROTEXTULUI ENIGMISTIC

- 6.1. Specificul semantic al microtextelor în perspectiva soluției cognitive
- 6.2. Tipologia 'definiției enigmistice'
- 6.3. Definițiile prin modulații încrucișate

Capitolul VII: SPECIFICUL SEMANTIC AL MICROTEXTULUI AFORISTIC

- 7.1. O încercare de redimensionare semantică a tautologiei
- 7.2. Semantica paradoxului
- 7.3. Aforismul ca structură textuală simplă
 - 7.3.1. Aspecte teoretice ale creației de sens în aforism
 - 7.3.2. Premisele creației de sens în aforismele lui Lucian Blaga

Concluzii și perspective

Bibliografie

CUVINTE-CHEIE: formă simplă, microtext enigmatic, metaforă, funcție tabuizantă, expresivitate, semantică, lingvistică integrală, vorbire – limbă – text, discurs repetat, inovație liberă, hipercodificare, creație de sens și de lumi, univers de discurs, semantică cognitivă, schemă imagistică, spații mentale, conceptualizare, expansiuni conceptuale, configurație, definiție figurativă, definiție configurativă

REZUMAT: Scopul cercetării noastre este de a clarifica, din unghiul și cu metodele semanticii integrale a textului conceptul de *formă simplă textuală* ca un complex de operații minimale detectabile la un nivel pre-configurator de sens, dar posterior nivelului semnificațional al limbii. Sub aspect teoretic, urmărim studierea zonei de interferență dintre modurile metaforice implicate embrionar în geneza sensului, moduri care asimilează formele textuale simple. Modurile metaforice respective sunt: modul „tabuizant”, modul plasticizant și cel revelator (simbolic-mitic / poetic). Ca tipuri de microtexte relevante pentru abordarea noastră, demne de interes, între altele, sunt microtextul de tip enigmatic și cel de tip aforistic, cu delimitările necesare.

Prin teza noastră, ne propunem să atingem câteva obiective concrete ale cercetării: studierea operațiilor minimale prin care se întemeiază zona aurorală a sensului, identificarea unor forme textuale finite, conturarea unei tipologii a acestor forme pe baza elementelor esențiale ale sensului textual, pe care îl conțin ca posibilitate sau ca deschidere, investigarea raporturilor dintre zona aurorală de sens (când încă nu se articulează un sens, ci se prefigurează doar o posibilitate, o deschidere spre sens) și zonele textuale propriu-zise.

Ca prim **argument**, susținem că importanța analizei constă atât în definirea cadrului conceptual preliminar, cât și în explorarea unor tipuri de microtexte care nu și-au găsit încă o circumscriere adecvată. Ne vom îndrepta atenția asupra unor filoane insuficient explorate de lingviști (ghicitoarea, "poezia concretă", constructul enigmatic, tautologia, paradoxul definițional). De asemenea, vom analiza și cazul aforismelor definiționale, în care strategiile de articulare a sensului urmează altă realizare decât în microtextul enigmatic.

Ca sistematizare teoretică, explorarea noastră se focalizează pe cartarea unor aspecte considerate relevante pentru o dezbatere asupra formelor simple, efectuată din unghiul și în cadrul conceptual al semanticii integrale. Nu emitem pretenția epuizării discuției asupra întregului inventar de forme simple, ci vizăm două grupe mari: microtextul enigmatic și microtextul aforistic. Vom analiza cele două cupluri de microtexte în specificul lor semantic, urmărind să identificăm operațiile minimale care orientează posibilitățile de articulare de sens. Considerăm esențială asimilarea temeinică a cadrului conceptual integralist, care să ne permită explorarea domeniului microtextual și formularea unor premise explicative și a unor concluzii teoretice proprii.

De la bun început, ne-am propus realizarea unei sinteze a abordărilor considerate relevante pentru stadiul actual al cercetărilor în domeniul explorat. Exponențial, cadrul

disciplinar al semanticii integrale coșeriene și cel al semanticii cognitive (Lakoff, Turner, Fauconnier, Zlatev) constituie cele două concepții teoretice principale în raport cu care ne proiectăm cartarea domeniului microtextual. În spirit integralist, Mircea Borcilă a dezvoltat o teorie despre formarea semnificatelor, amorsarea la conținuturile semnificaționale a schemelor imagistice, teoretizate în semantica cognitivă, precum și orientarea semnificatului spre lume, spre ontologic. Această hartă semantică a formării semnificatului cuprinde, intuitiv, trei paliere: palierul semnificațional, palierul constructului mental (unde intră schemele imagistice și conceptele de nivel bazic) și, respectiv, palierul ontologic. Studiile integraliste acoperă nu doar investigațiile de ordin lingvistic, ci și de ordin cultural. Având în vedere că formele microtextuale nu au făcut obiectul unor studii riguroase, decât în parțializări ale criticii literare, în cazul ghicitorii, de exemplu, e absolut necesară conturarea acestui cadru serios de investigare, cuprins în studiile integraliste, cu deschidere spre transdisciplinaritate. Pentru a studia formele microtextuale, pornim, pe de o parte, de la Coșeriu, cu cele trei paliere – designațional, idiomatic, textual – și de la semantica cognitivă (care vine în întâmpinarea proiectului skeologic coșerian), iar pe de altă parte, de la Blaga, care ne orientează deja asupra funcției pe care trebuie să o înțelegem – funcția tabuizantă –, o funcție care nu se încadrează nici în vorbire, nici în formele textuale majore. Sesizând necesitatea adăugării funcției tabuizante în inventarul de funcții textuale coșeriene, circumscriem formele microtextuale, enigmistice și aforistice, ca forme aproximabile între posibilitățile de sens date în/prin limbaj și formele mari ale culturii (știință, filosofie, artă, religie), orientate spre un metalimbaj, care nu mai are funcția de semnificare, ci e orientat spre o înțelegere de altă natură a lucrurilor. Ca o complinire a parcursului exegetic, demne de luat în considerare sunt concepțiile despre metaforă ale lui Ricœur (1975), respectiv ale lui Riffaterre (1978). Noțiunile de "matrice", "hipogramă" și "paragramă", definitorii pentru concepția lui Riffaterre, ținesc, de fapt, aceeași problemă a articulării sensului, de pe pozițiile semioticii culturale.

În lumina acestei abordări, domeniile textuale supuse investigației constituie două mari blocuri, versantul enigmistic-tabuizant și, respectiv, masivul aforistic-poematic. Grupurile de texte pot fi împărțite în continuare, pentru a se stabili subgrupe mai precise în cadrul acestei clasificări. Astfel, domeniul aforistic va cuprinde tautologia, ca structură deschisă de sens minimal, aforismul definițional (sentința) și paradoxul definițional; masivul enigmistic se va fragmenta în ghicitoare, poezie concretă sau în definiții de rebus. Domeniului definiției enigmistice, cel mai dificil de abordat, i se va acorda o departajare în funcție de logosul apofantic și logosul poetic, pe criteriul orientării interne: "definiția" enigmistică se întemeiază fie pe elemente ale intuiției comune, făcând trimitere la o experiență cunoscută în realitate, deci la ceva dinainte dat și recognoscibil prin simțuri sau intelect, fie pe elemente ale

intuiției poetice, în contextul „fuziunii nuclear-revelatoare” a elementelor tabuizante conectate. Aforismele "definiționale", cu deschidere filosofică plenară, vor beneficia de o analiză calitativă sub raportul schemei de organizare sau ordonare internă a termenilor. Practic, aforismul definițional reiterează structura "definiției" enigmistice, cu diferența că designatul (termenul "a") este prezent explicit în microtext.

Aspectele semnalate mai sus justifică din plin, credem noi, necesitatea unui studiu prin care să captăm, sub o singură cupolă tipologică, toate fenomenele microtextuale și să le explicăm printr-o perspectivă unitară sub raportul semanticității lor, sub raportul nucleului de sens pe care îl încorporează. În analiza propriu-zisă, în clasificările propuse, vom utiliza modelul metasemic elaborat de Mircea Borcilă în lingvistica designațională, precum și modelul metaforicii textuale, pentru a circumscrie acele exemple considerate a încorpora în structura lor un nucleu "revelator".

Primul capitol, **Domeniul disciplinar și stadiul actual al cercetării formelor simple textuale**, stă, mai mult, pe poziția unui excurs bibliografic privind stadiul actual al cercetărilor în domeniul textual explorat. Conceptul de "formă simplă" a fost introdus de teoreticianul olandez André Jolles, într-un studiu din 1930, tradus în franceză abia în 1972. 'Formele simple' 'preliterare', identificate de Jolles, sunt: 1) basmul; 2) legendele sfinților; 3) legenda; 4) mitul; 5) enigma / ghicitoarea; 6) proverbul; 7) cazul / exemplul / speța; 8) cronica; 9) gluma / vorba de duh (Jolles 1930/1972: *passim*). Ghicitoarea sau basmul, de exemplu, se disting prin autarhia mecanismelor lingvistice și în virtutea principiilor de creație. Formele simple sunt concepute drept forme primare ce se dezvoltă organic, „care apar în limbajul însuși, fără 'agenția' unui poet, altfel spus, ivindu-se din limbajul însuși". Jolles pornește de la "activitățile mentale" ce corespund anumitor "forme simple pure" care, la rândul lor, se realizează în limbaj ca "forme simple făcute conștient" și, în final, ca "forme literare".

Supunând unui examen critic teoria lui Jolles, ne-am îndreptat apoi atenția înspre teoria blagiană a metaforei, pe care am prezentat-o succint, folosindu-ne de o schemă în care am conectat / „asamblat” cele mai importante concepte. Totodată, am întreprins o conexiune între "metafora revelatoare" și "timpul fluviu", pe temeiul faptului că "revelația" se produce întotdeauna în prezent, generând o spațializare de substanță a acestui orizont temporal. Formula blagiană $a + x = b$, considerată de Mircea Borcilă ca „rivalizând” cu ecuația lui Einstein, în sensul că pentru științele culturii ea revelează un adevăr fundamental și absolut, constituie, și pentru studiul de față, motorul axiomatic.

Conform preceptelor filosofiei blagiene, cultura se definește prin metaforă și stil, iar metafora, ca aspect fundamental al creației culturale, întregeste sfera destinului creator al

omului. În cadrul teoriei blagiene despre metaforă, cu datele esențiale oferite de perspectiva dihotomică – metaforă plasticizantă / metaforă revelatoare și, respectiv, de ecuația metaforicii nucleare ($a + x = b$), se pune și problema tabuizării metaforice, mecanism derivat, ulterior, accesoriu și antinomic în raport cu fenomenele metaforice "firești". Modul tabuizant se regăsește în ghicitoare, poezia ermetică, literatura parnasiană ori simbolistă etc. Asumpția „nucleului ocultat”, pe care o avansăm în calitate de construct teoretic cu valoare explicativă esențială în proiectul nostru de cercetare, implică o reinterpretare a eforturilor blagiene, în sensul unei armonizări necesare (acolo unde e cazul) a mecanismului revelator cu cel tabuizant, într-unul și același „dispozitiv nuclear” al metaforei.

Am pornit de la premisa că metafora tabuizantă, un pseudocod al hipercodificării în raport cu cea plasticizantă, servește unor activități de natură pur intelectual-estetică, neavând un temei în activitatea de vorbire propriu-zisă, nici în cea de articulare de sensuri. Cu toate acestea, neputând susține nici că tabuizarea ar fi generată de simple impulsuri sau reacții la mediul ezoteric sau magic, am arătat că prin tabuizare sunt reasumate niște conținuturi semantice cărora le este conferit un statut nou, în juxtapunere și expansiune de concepte.

În următoarea secțiune a capitolului, consacrată premiselor teoretice în tipologizarea microtextului enigmistic, am prezentat câteva direcții de investigare a definiției enigmistice propuse de-a lungul timpului. Pe lângă câteva direcții „clasice” (Sextil Pușcariu, Solomon Marcus), am redat și poziția câtorva enigmiști care, din nevoia explicitării fenomenului la care ei înșiși contribuie, au recurs la unele dezbateri cu caracter (pre)teoretic, găzduite în paginile publicațiilor de profil din țară. În economia acestui prim capitol, am acordat un spațiu mai amplu discutării contribuției teoretice și ilustrativ-practice a lui Eugen Diradurian, din considerente nu doar cantitative (mulțimea articolelor, bogatul material ilustrativ, referințele numeroase), ci și calitative (unitatea de concepție, coerența abordării, criteriile propuse în tipologia definiției etc.). Acestui autor îi datorăm o serie de articole teoretice dedicate ‘definiției figurative’ în perioada martie 1989 – martie 1992, publicate în revista *Rebus*. Autorul abordează acest tip de microtext din perspectiva semanticii lexicale și a stilisticii funcționale, cu deschideri intuitive înspre poetică, în valorizarea unor exemple revelatoare.

Capitolul al doilea, **Domeniul sensului și articularea sensului textual**, valorifică dezbaterile coșeriană asupra esenței procesuale a limbajului, prin rezolvarea antinomieii dintre limbă și vorbire, statuată de Saussure. În conformitate cu postulatele marelui lingvist genevez, limba ar fi o entitate abstractă, care s-ar materializa doar prin intermediul vorbirii. Relația dintre limbă și vorbire ar actualiza însăși relația dintre abstract și concret, dintre general și particular, externalizată prin intermediul activității concrete și finaliste a vorbirii. Coșeriu va

depăși această dihotomie propusă de lingvistul elvețian, stipulând că la baza 'limbii' se află activitatea de vorbire, iar vorbitorul își structurează exprimarea pe baza unui material anterior, recondiționat în mod intuitiv. Prin instituirea principiului obiectivității, al umanismului, al tradiției, al antidogmatismului, respectiv al utilității sau răspunderii publice, lingvistul român obiectivează statutul lingvisticii ca știință-pilot între științele culturii.

Mergând în direcția deschisă de integralismul lingvistic, am accentuat că lingvistica integrală se constituie în trei discipline interconectate, care au ca obiect de studiu câte un plan și câte o competență lingvistică specifică fiecărui nivel al activității de vorbire. Competența elocuțională încorporează principiile generale ale gândirii (principiul identității și noncontradicției) și fațetează cunoașterea generală a lucrurilor. Competența idiomatică se referă la cunoașterea tehnicii de a vorbi într-o anumită limbă, proiectând reguli, norme prin care conținuturile sedimentate în tezaurul limbii sunt utilizate în acte de vorbire particulare. Competența expresivă presupune cunoașterea regulilor construirii unui discurs în anumite situații și cu anumite persoane. Vorbind despre sens, conținutul propriu al unui text, adică ceea ce textul exprimă prin / dincolo de semnificat și designat, am listat "caracterele" esențiale ale acestui tip de conținut exprimat ca atare prin procedeele corespondente din text: sensul există numai în texte sau în discursuri, putându-i-se atribui textului valori ironice, obiectuale, fantastice etc. În limbă sunt date numai posibilități de sens; discursul este însă un fapt unitar de vorbire, cu un conținut propriu, sensul, fapt care justifică existența planului individual al limbajului și fundamentarea lingvisticii textului, ca disciplină autonomă care să studieze acest plan. Modul de constituire a sensului, în viziunea lingvisticii integrale, constă în acțiunea sinergică și simultană a evocării și a celorlalte funcții semnifice.

În strânsă conexiune cu conceptele anterior discutate, am procedat la prezentarea relațiilor evocative în calitate de procedee care configurează o dimensiune esențială a dinamismului intern al textului, prin intermediul căreia se urmărește activarea unor resorturi interpretative în mintea interlocutorului. Progresia și articularea sensului nu pot exista în lipsa acestor funcțiuni de evocare, deoarece ele fac ca semnul lingvistic să fie scos din condiția sa primară și îl transpun într-o macrostructură dinamizată de sensul textual-discursiv. Toate aceste funcții semnifice, la care se adaugă funcțiile textuale, constituie, pentru nivelul discursului (i.e. al sensului textual) strategii de articulare. Ele sunt guvernate de o convergență sinergică, dând posibilitățile de sens în limbaj. Ca funcții născute prin limbaj, finalitatea lor transcende, însă, limbajul, ele constituindu-se, fundamental, ca funcții translingvistice.

Obiectivul principal al celui de-al treilea capitol, **Soluția cognitivă în definirea semanticii metaforice a microtextelor**, a fost realizarea unui tablou sinoptic privind geneza

și dezvoltarea lingvisticii cognitive ca ansamblu de discipline interconectate. Am corelat acest obiectiv, în partea de analiză, cu obiective specifice: studierea operațiilor minimale prin care se prefigurează zona aurorală a sensului din perspectiva instrumentarului cognitivist, respectiv facilitarea unei posibile tipologii a formelor textuale simple pe baza elementelor esențiale ale sensului textual pe care le conțin ca posibilitate sau ca deschidere.

Totodată, am considerat oportună preluarea și reinterprețarea, în perspectiva schițată, a unor concepte care stau la temelia modului cognitivist de investigare a structurilor ‘semantice’: cel de ‘spațiu mental’, introdus de Fauconnier, cel de ‘schemă imagistică’, introdus de Mark Johnson, precum și conceptul modelului cognitiv ‘sursă’-‘țintă’ din teoria lakoviană a ‘metaforicii conceptuale’. De mare utilitate în demersul nostru aplicativ s-a dovedit, îndeosebi, conceptul central al schemei imaginice, întrucât acesta ne-a permis o mai pregnantă circumscriere a proceselor de prefigurare de sens în cadrul imbricării a două entități semnificaționale din domeniul experiențiale diferite, dar unite prin liantul schematic imaginic. În același timp, am încercat recuperarea ‘metaforei conceptuale’ în conexiunile sale axiale cu mediul semantic al limbajului, ca orizont al activității creatoare primare a ființei umane. Spațiile mentale reprezintă o dimensiune de fundal pentru structurile deduse de cognitiști. Am discutat, în economia capitolului anterior, conceptul de ‘universuri de discurs’, propus de Eugeniu Coșeriu, ale cărui valențe explicative ni s-au părut mai puternice decât ale celui de ‘spații mentale’, avansat de cognitiști.

Conectând demersurile lui Martínez del Castillo (2001, 2004 și 2006) cu cele mai noi tendințe pe plan teoretic în semantica cognitivă (grupul de la Lund), ambele direcții dezvoltate în consonanță și în extensiune cu concepția coșeriană asupra limbajului și asupra statutului disciplinar al lingvisticii, putem afirma, fără tăgadă, că lingvistica tinde a se legitima ca știință pilot pentru disciplinele umaniste, constituind vârful de lance al abordării înseși care întemeiază domeniul umanist.

Următorul capitol, **Semantica integrală și studiul metaforei**, își propune cartarea a două probleme complementare în studiul metaforei: dualitatea metaforică în studiile integraliste, respectiv tipologia textelor poetice. Urmând liniile de abordare integralistă, metaforologia ar avea de câștigat, în direcția constituirii ei ca „știință-pilot” a antropologiei, o reîntemeiere a cadrului său conceptual, având drept obiectiv fundamental „o cuprindere descriptivă și o explicație științifică adecvată a fenomenului metaforic, în genul său proxim și în diferența sa specifică ireductibilă” (Borcilă: 2002-2003: 50). Direcțiile de studiu în semantica textului ar trebui să pornească din două zone textuale, a căror investigare ar asigura câștiguri teoretice nu doar pentru semantica textului, ci pentru întreaga panoplie de discipline

umaniste. O primă zonă, pre-textuală, este cea a proverbelor, zicătorilor, expresiilor și sintagmelor – așa-numitele "texteme" (direcție în care s-ar integra cercetarea noastră), iar a doua zonă ar cuprinde textele maximale, în care limbajul își găsește plenitudinea funcțională.

Pornind de la dihotomia blagiană a metaforei, Mircea Borcilă propune o soluție teoretică problemei tipologiei textelor poetice (Borcilă 1987b). Această tipologie trebuie corelată cu modurile nucleare de creativitate umană, așa cum se manifestă ele pe baza limbajului, precum și cu finalitatea diverselor tipuri de texte. În funcție de creativitate, se disting două tipuri mari de texte: plasticizante și revelatoare. Prin prisma finalității și a mijloacelor de expresie, cele două tipuri se subdivid, fiecare, în două categorii mari.

Al cincilea capitol, **Probleme teoretice legate de încadrarea microtextului enigmistic**, reprezintă nucleul teoretic al cercetării noastre. Încă din prima secțiune, intitulată **Pentru justificarea unei noi funcții textuale: funcția tabuizantă**, situăm cazurile de tabuizare ca posibile adăugiri la inventarul de funcții textuale enumerate de Coșeriu. Funcția pe care o propunem ar caracteriza astfel de 'textoides', forme textuale simple, exponențializate în raport cu natura procesului tabuizant în sine, ireductibile la vorbirea comună. Acesta ar fi, în opinia noastră, singurul mijloc viabil de investigare lingvistică a tabuizării conceptuale, prin sporirea inventarului de funcții textuale cu încă una și prin amorsarea operațiilor intelectuale de formare a conceptului discutate de Martínez del Castillo (2004). În acest fel, credem noi, putem da seama de felul cum se construiesc formele textuale tabuizante, de tipologia lor generală (izvorâtă prin contradistincția între discursul repetat și inovația liberă), precum și de posibilitățile de sens oferite în astfel de forme simple, precum definiția figurativă (construită prin tehnica discursului repetat) sau definiția configurativă (construită prin tehnica inovației libere).

Formula blagiană $a + x = b$ devine, în contextul definiției enigmistice, $? + x = b$. În virtutea formulei modificate, se construiește sensul rematic pentru a se descoperi designatul, ca tematic; a se descifrează, iar x rămâne ca nucleu potențial de mister, ireductibil semantic. Astfel, constatăm că nu doar poezia vine în flux-reflux către malurile microtextului enigmistic, orientat în sens translingvistic, ci înseși definițiile enigmistice întâmpină poezia.

În perspectiva oferită de studiile integraliste dezvoltate în Spania, prin exponentul coșerianismului în Almería, Martínez del Castillo, conceptualizarea și expansiunile conceptuale, reunite sub termenul generic de "intelecțiune", întăresc că limbajul este un fapt de cunoaștere și creație umană, izvorând din senzație (*aisthesis*) în virtutea unei intenții semnificative definitorii. Selecția, stabilirea unei designații, definirea unei esențe, relația, numirea și

determinarea sunt operații implicite ale conceptualizării, angajând subiectul vorbitor în fluxul creativității lingvistice.

Am întreprins, în următoarea secțiune a acestui capitol crucial pentru noi, **Configurații metaforice în semantica formelor simple**, discutarea câtorva concepții despre metaforă, care complinesc parcursul focalizat în linie exegetică început în chiar primul capitol (teoria formelor simple a lui Jolles, valorizările stilisticii tradiționale prin referințe la Pușcariu, Bogrea, Iordan, Coteanu, Tudor Vianu, Rodica Marian etc., și, nu în ultimul rând, perspectivele deschise de poetica matematică, reprezentată prin Solomon Marcus și Florentin Smarandache). Acum, ne oprim asupra unor chestiuni mai aplicate, desprinse din dezbaterile teoretice ale lui Paul Ricœur (care vede fenomenul metaforic în strânsă corelare cu rezolvarea/interpretarea de probleme), Michael Riffaterre (care oferă, prin conceptele de hipogramă, paragramă, matrice o perspectivă semiotic-culturală în abordarea poemelor ca dezvoltări din forme concentrate – titlul, cuvinte cheie etc.), precum și modelul transdisciplinar (prin exponentul său de prim renume, Basarab Nicolescu, prin renumitul critic literar și estetician Pompiliu Crăciunescu), model care servește la explicarea orientării transsemnificaționale și translingvistice a metaforei creatoare de lumi, în textele literare.

Ca ilustrări, am analizat o serie de definiții enigmatice, corelând întreg demersul exegetic sintetizat până acum, pe modelul metasemiei (metaforica vorbirii), dezvoltat de Mircea Borcilă prin corelarea axială a concepției filosofice blagiene despre metaforă cu doctrina coșeriană despre limbaj și poezie. Am identificat, astfel, exemple de metafore create prin simpla juxtaponere a termenilor (*vasul fantomă* pentru **epavă**; *omul-reportofon* pentru **stenograf**; *omul amfibie* pentru **scafandru**), metafore create prin structuri genitivale (*flacăra ochilor* pentru **pupilă**; *licuricii genunii* pentru **stele**; *șoimul sufletului* pentru **elan**; *lacrimile pământului* pentru **lacuri**; *odrasla luminii* pentru **foton**) și prin forme nominal-prepoziționale (*semințe de bostan* pentru **idei**; *nervi de oțel* pentru **sârme**), precum și metafore create prin determinare adjectivală (*aer grăbit* pentru **vânt**; *apă sinucigașă* pentru **cascadă**) sau verbală (*glasul clipei care moare* pentru **ticăit**).

Următorul capitol, **Specificul semantic al microtextului enigmatic**, a fost dedicat unor analize mai aplicate, începând cu microtextul proverbial, abordat din perspectiva modelului sursă – țintă oferit de Lakoff & Turner (1989), și continuând cu microtextul enigmatic propriu-zis. În acest sens, am surprins conceptul de "schemă imagistică" în elaborări enigmatice de tipul *călător resemnat spre țara făgăduinței* pentru **moș** sau *rechini nucleari sfârtecând trupul lui Okeanos* pentru **submarine**. Amplificând demersul, am propus o tipologie generală (apofantic vs. poetic) pentru încadrarea "definiției" enigmatice, fără să

urmărim o clasificare riguroasă care să cuprindă moduri structurale textuale. Constatând faptul că tipologia fundamentală a definiției enigmistice implică fie tehnica discursului repetat (majoritatea covârșitoare a definițiilor se înscrie în cadrul acestei palete constructive), fie tehnica inovației libere, i.e. a reinstituirii de conținuturi intuitive semnificaționale, am extrapolat, în cadrul inovației libere, o subtipologizare: astfel, putem deosebi nuclee de plăsmuire apofantică sau, mai rar, cu deschidere poetică. În continuare, am redat exemple pentru fiecare tip, menținând analizele în zona amorsării și valorizării modelului transdisciplinar. Amintim aici câte un exemplu din fiecare tip: *perpetuum mobile creat printr-un impuls transcendental pentru univers*, respectiv *surâs amar abia schițat de Creator pentru cosmos*. Rațiunea primă a clasificării operate a stat în deschiderile translingvistice operate în însuși principiul constructiv al acestor "definiții". Primul exemplu rezumă concepțiile referitoare la nașterea Universului care se fundamentează pe argumente preponderent creaționiste. Impulsul transcendental din enunțul definiției face trimitere oarecum directă la ideea bigbangului ca explozie în spatele producerii căreia stă o forță psihică și inteligentă, așa cum susțin nu doar teologii și filosofii, ci chiar și unii oameni de știință. Analogia cu *perpetuum mobile* vine de la sine, întrucât conceptul desemnează o mașinărie complicată ce, în urma primirii unui impuls de energie, funcționează singură prin aport propriu și constant de energie, autoreglare, echilibru în raportul energie-consum, lipsa pierderilor etc. Universul, deși grevat de entropie, funcționează aidoma unui *perpetuum mobile*, în urma aceluși impuls inițial concretizat printr-o explozie sub a cărei presiune s-au dilatat galaxiile și s-au generat forțele câmpurilor unificate. La nivelul schematic imagistic, enunțul poate fi reprezentat printr-un punct care se multiplică la infinit în spirală. Al doilea exemplu, în schimb, indică premise de sens prin conceptualizarea cosmosului nu ca epifenomen, nici în manieră logic-apofantică, ci ca un complex simbolic-mitic, ca o fațetă abia perceptibilă a unei lumi transcendente. Întregul Cosmos e imaginat, la propriu, ca un *surâs al lui Dumnezeu*, un surâs încărcat de tristețe, de melancolie supremă. Sintagma "*abia schițat*" implică doza de imperfecțiune a lumii empirice, dar și faptul că globalitatea Cosmosului e doar o eboșă a marelui plan divin, o etapă intermediară în acțiunile sale. Imagistic, enunțul poate fi reprezentat printr-o linie dreaptă din care nu putem recunoaște decât primul segment.

În ultimul capitol, **Specificul semantic al microtextului aforistic**, am luat în discuție trei ipostaze, să le spunem, „canonice” ale microtextului aforistic: tautologia, paradoxul definițional și aforismul definițional poetic. Am considerat tautologia un fenomen complex, grevat de același tipar definițional ca și în cazul microtextului enigmatic. În virtutea acestui tipar, microstructura tautologică deschisă induce o tensiune între termeni, polarizând,

pentru primul termen, rolul semantic de referent (designat rupt cumva de semnificat), în timp ce pentru termenul secund conferă rolul de rețea semnificativă globală (cuprinzând toate notele de generalitate ale conceptului). În dezbateră semantică paradoxului, ne-am focalizat pe decelarea transgresiunilor incongruenței metaforice (prin suspendarea fundalului cognitiv global) în cadrul enunțului de tip paradoxal. Ambele structuri (tautologia și paradoxul) sunt forme care oferă premise de sens prin operații fractale (iterație, încastrare, oglindire, metonimie).

Microtextul aforistic a beneficiat de o reasumare a perspectivei coșeriene asupra articulării sensului. În principiul constructiv al aforismului definițional, spre exemplu, avem o dublă deschidere a semnificatului nucleic. O judecată, un gând sunt microstructuri mentale, care pot funcționa ca nuclee ale unei anumite forme designaționale mai ample. În acest proces, operațiile primare ale rostirii sunt adaptate și transformate liber pentru reasumarea conținuturilor intelective în noi configurații. Formele simple se articulează astfel încât să exprime tendințe explozive (centrifuge) sau implozive (centripete) de sens. Însă, nucleul lor generativ nu se conectează niciodată cu un tipar preexistent. Conținuturile sunt mereu noi, doar dimensiunea expresivă se poate repeta, dar în alte contexte și cu altă funcționalitate. Ca parte ilustrativă, am selectat câteva aforisme blagiene, privite sub raportul premiselor de sens.

În chip de **concluzii și perspective**, putem afirma că analizele efectuate asupra metaforicii definițiilor enigmistice s-au concentrat pe descoperirea interconexiunilor creativ-culturale implicate în mecanismul conceptualizării, cu specificarea faptului că termenii definiției funcționează, toți, la nivel conceptual.

Am întreprins, în studiul nostru, investigarea, pe baza datelor / premiselor constructive din funcția semnificativă a limbajului, a unor forme textuale care realizează sensul. Am încadrat cercetarea noastră în spațiul creativității culturale. Am identificat funcția formelor enigmistice și articularea lor structurală, pe baza formulei " $a + x = b$ ", care are, la Blaga, forța unei axiome în matematică. Aplicarea acestei formule la tipurile microtextuale ne-a impus să le explorăm ca forme ale domeniului discursiv, cu deschidere spre translingvistic. În această ordine de idei, am urmărit premisele constructive din limbaj, posibilitățile de sens date în limbaj prin semnificate și designate, am circumscris funcția lor și articularea lor structurală, dându-ne seama că metasemia, ca model pentru metaforica din vorbire, i.e. din planul universal al limbajului, nu acoperă suficient realitatea textuală pe care ne-am propus s-o cercetăm. Definițiile în care intervin metafore ale vorbirii dau seama de o creativitate lingvistică mai pregnantă decât formarea semnificatelor prin derivare sau compunere. Aplicat în zona enigmisticului, procedeul metasemic invocat este utilizat ludic, deliberat, și atestă o

exponențializare în raport cu vorbirea comună. De aceea, am pornit de la presupuziția blagiană a factorului "x" și am particularizat-o la fenomenul microtextelor enigmistic-aforistice.

Recunoaștem că nu am întreprins un studiu detaliat al formelor microtextuale, i.e. nu am operat clasificări riguroase, nu am identificat moduri structurale specifice, deoarece am considerat necesară conturarea cadrului disciplinar: semantica integrală, prin filtrul căreia am trecut filosofia blagiană a culturii, și semantica cognitivă, la care se adaugă contribuțiile exegetice ale lingvisticii istorice tradiționale, abordarea transdisciplinară, precum și unele abordări semiotice ale domeniului microtextual explorat. Am adunat, sub aceeași umbrelă conceptuală, forme microtextuale disparate, dar care au o bază primară comună. Liniile mari ale cadrului conceptual trasat succint în abordarea noastră "teoretic-preliminară", în sens coșerian, vor putea fi confirmate și precizate, credem, prin investigații aprofundate și sistematice ce se impun a fi dezvoltate, după convingerea noastră, în direcția deschiderilor schițate în lucrarea de față.

Bibliografie selectivă:

- Blaga, Lucian (1937/1969): *Trilogia culturii*. București: EPLU.
- Bobăilă, Iulia (2010): *Metafora și articularea sensului. Aplicații la lirica lui Octavio Paz*. Teză de doctorat, Cluj-Napoca: Facultatea de Litere, UBB.
- Boc, Oana (2007): *Textualitatea literară și lingvistica integrală. O abordare funcțional-tipologică a textelor lirice ale lui Arghezi și Apollinaire*. Cluj-Napoca: Clusium.
- Bojoga, Eugenia (2009): "Conceptualizarea lui Dumnezeu în limbile română, spaniolă și cehă". *Limba română – abordări tradiționale și moderne*. Editori: G.G. Neamțu, Ștefan Gencăraș, Adrian Chircu. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, pp. 325-334.
- Borcilă, Mircea (1987a): "Paradoxul funcțiilor metaforice în poezia lui Blaga". *Tribuna*, 4 iunie, p. 2.
- Borcilă, Mircea (1987b): "Contribuții la elaborarea unei tipologii a textelor poetice". *SCL*, nr. 3, mai-iunie, pp. 185-195.
- Borcilă, Mircea (1993): "Teoria blagiană a metaforicii nucleare". *Steaua*, XLIV, nr. 8-9, p. 59.
- Borcilă, Mircea (1994): "Semantica textului și perspectiva poeziei". *Limbă și literatură*, vol. II, pp. 33-38.
- Borcilă, Mircea (1994-1995): "Școala lingvistică clujeană în perspectivă istorică". *Dacoromania*, serie nouă, I, Editura Academiei Române, pp. 15-20.
- Borcilă, Mircea (1995): "Soarele, lacrima Domnului". *G.I.Tohăneanu 70*, volum omagial. Timișoara: Amphora, pp. 95-101.
- Borcilă, Mircea (1997a): "Dualitatea metaforicului și principiul poetic". *Eonul Blaga. Întâiul veac*. București: Albatros, pp. 263-283.
- Borcilă, Mircea, (1997b): "The Metaphoric Model in Poetic Texts". *Szöveg és stílus*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, pp. 97-104.
- Borcilă, Mircea (1997c): "Marele lanț al ființei. O problemă de principiu în poezia antropologică". *Limbă și literatură*, vol. II, An XLII, Societatea de Științe Filologice din România, București, pp. 13-19.
- Borcilă, Mircea (2000): "Repere pentru o situare a poeziei culturii". *Meridian Blaga 1*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, pp. 22-37.
- Borcilă, Mircea (2001): "A Cognitive Challenge to Mythopoetics". *Un hermeneut modern. In honorem Michaelis Nasta*, volum îngrijit de Elena Popescu și Vasile Rus. Cluj-Napoca: Clusium, pp. 97-102.
- Borcilă, Mircea (2002-2003): "Lingvistica integrală și fundamentele metaforologiei". *Dacoromania*, VII-VIII, Editura Academiei Române, pp. 47-77.
- Borcilă, Mircea (2006): "Despre contextul actual și perspectivele integralismului". În *Limba română. Revistă de știință și cultură*, nr. 1-3, anul XVI, ianuarie-martie, Chișinău, pp. 43-49.

- Borcilă, Mircea (2008): *Lingvistică și poetică antropologică* (Prelegeri, Școala doctorală de Studii lingvistice, Cluj-Napoca, Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere).
- Borcilă, Mircea (2011): "Resurecția mitului în studiile integraliste". *Caietele de la Putna*, IV, pp. 158-168.
- Coseriu, Eugenio ([1966]/1977): "Introducción al estudio estructural del léxico". *Principios de semántica estructural*. Madrid: Gredos.
- Coșeriu, Eugeniu (1992): "Solidaritățile lexicale". *Revista de lingvistică și știință literară*, nr. 5 (143), Chișinău, pp. 37-45.
- Coșeriu, Eugeniu (1992): "Omul și limbajul său". *Cronica*, XXVII, nr. 7, Iași, pp. 3-7 / 10.
- Coșeriu, Eugeniu (1992): "Principiile lingvisticii ca știință a culturii". *Apostrof*, III, nr. 11 (30), pp. 11 / 14.
- Coșeriu, Eugeniu (1993/1994): *Prelegeri și conferințe*, Iași: Editura Univ. „Al. I. Cuza”.
- Coșeriu, Eugeniu (1997): *Sincronie, diacronie și istorie: problema schimbării lingvistice*. Versiune în limba română de Nicolae Saramandu. București: Editura Enciclopedică.
- Coșeriu, Eugeniu ([1952]/1999): "Creația metaforică în limbaj". *Revista de lingvistică și știință literară*, nr. 184 / 198, pp. 8-26.
- Coșeriu, Eugeniu (1973/2000): *Lecții de lingvistică generală*. Chișinău: Arc.
- Coseriu, Eugenio (2003): "Orationis Fundamenta. La plegaria como texto". Texto traducido y editado por Manuel Casado Velarde, Óscar Loureda Lamas, RILCE 19.1 (2003): 1-25.
- Coseriu, Eugenio (2006a): "La lingüística del texto como hermenéutica del sentido". Coseriu, Eugenio, Lamas, Oscar Loureda, 2006, *Lenguaje y discurso*. Prolog de Johannes Kabatek. Pamplona: Ediciones Universidad de Navarra, pp. 57-60.
- Coseriu, Eugenio ([1980]/2006b): *Lingüística del texto. Introducción a la hermenéutica del sentido*, Edición, anotación y estudio previo de Óscar Loureda Lamas. Madrid: Arco/Libros.
- Coteanu, Ion (1962): "Considerații asupra structurii stilistice a limbii". *Probleme de lingvistică generală*, Volumul IV. București: Editura Academiei.
- Crăciunescu, Pompiliu (2000): *Eminescu – Paradisul infernal și Transcosmologia*. Prefață de Basarab Nicolescu. Iași: Junimea.
- Crăciunescu, Pompiliu (2003): *Strategiile fractale*. Iași: Junimea.
- Dan-Terian, Simina Maria (2011): *Semantica textelor românești – abordare în perspectivă integralistă*. Teză de doctorat, sub coordonarea prof. Mircea Borcilă, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca.
- Diradurian, Eugen (1989): "Definiția definiției". *Rebus* nr. 761, 1 martie, p. 11.
- Fauconnier, Gilles & Mark Turner (1999): *Espaces mentaux*. Paris: Minuit.
- Faur, Elena (2012a): "The Metaphors for Death and the Death of Conceptual Metaphors in Poetry. An Analysis Based on Emily Dickinson's Poem *Because I Could Not Stop For Death*". *Proceedings of The International Conference on Languages, E-Learning and Romanian Studies*, June 3-5, 2011, Marstrand, Suedia (în curs de apariție).
- Faur, Elena (2012b): "Why Does Conceptual Metaphor Theory Need Integral Semantics? Rethinking Conceptual Metaphor within an Integral Semantics Framework". *Cognitive Semiotics*, Issue # 8-9: *Conceptual Metaphors*, Pieterlen, Peter Lang AG, European Academic Publishers, Switzerland (în curs de apariție).
- Genčărău, Ștefan (1999): *I.L. Caragiale. Numărul ca expresie a hazardului*. Cluj-Napoca: Motiv, 208 p.
- Humboldt, Wilhelm von ([1836]/2008): *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*, trad. și pref. de Eugen Munteanu. București: Humanitas, 428 p.
- Iordan, Iorgu (1975): *Stilistica limbii române*. București: Editura Științifică.
- Jolles, André (1930/1972): *Formes simples*. Traduit de l'allemand par Antoine Marie Buguet. Paris: Seuil, 1972.
- Lakoff, George & Mark Johnson (1980): *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, George & Mark Turner (1989): *More than Cool Reason: A Field Guide to Poetic Metaphor*. Chicago: University of Chicago Press.
- Marcus, Solomon (2007): *Paradigme universale* (vol. III: *Jocul*). Pitești: Paralela 45.
- Marian, Rodica (2003a): *Hermeneutica sensului: Eminescu și Blaga*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Marian, Rodica (2003b): *Luna și sunetul cornului: metafore obsedante la Eminescu*. Pitești: Paralela 45.
- Martínez del Castillo, Jesús Gerardo (1999): *La intelección, el significado, los adjetivos*. Universidad de Almería: Servicio de publicaciones. De la Universidad de Almería.
- Martínez del Castillo, Jesús Gerardo (2002): *Significado y conocimiento: la significación de los adjetivos subjetivos*. Granada: Granada Lingvistica, serie Arjé kaí Lógos.
- Martínez del Castillo, Jesús Gerardo (2004): *La lingüística del decir. El logos semántico y el logos apofántico*. Granada: Granada Lingvistica.
- Martínez del Castillo, Jesús Gerardo (2004): "La lingüística, ciencia del hombre". *Language Design* 6, pp. 103-138.
- Martínez del Castillo, Jesús Gerardo (2011): *Lingvistica rostirii. Logosul semantic și logosul apofantic*. Traducere, cuvânt înainte și notă asupra ediției: Cristian Pașcalău. Cluj-Napoca: Argonaut & Scriptor.

- Nicolescu, Basarab (2008): *Ion Barbu: cosmologia „jocului secund”*. București: EPL, 1968.
- Pașcalău, Cristian (2008): "Gânduri despre limbaj și poezie în perspectiva lingvisticii integrale". *Cetatea culturală*, an IX, nr. 5(77), mai 2008, pp. 11-17.
- Pașcalău, Cristian (2009): "Pentru o încercare de redimensionare semantică a tautologiei". *Studii de știință și cultură*. Arad: Universitatea de Vest Vasile Goldiș, anul V, nr. 3(18), septembrie 2009, pp. 142-149 (Revistă indexată în CEEOL – Germania și EBSCO – SUA).
- Pașcalău, Cristian (2010a): "Reprezentarea fractală a timpurilor discursive". *Regards croisés sur le temps*. Coordonatori: Alexandra Cuniță, Flavia Florea, Oana-Maria Păunescu. București: Editura Universității din București, 2010, pp. 305-326.
- Pașcalău, Cristian (2010b): "El concepto de Dios y sus expansiones en el discurso filosófico y científico". *Philologica Urcitana* (revistă a Departamentului de Filologie din cadrul Universității din Almería), Vol. 3 (2010), pp. 71-93.
- Pușcariu, Sextil (1976): "Cugetarea lingvistică". *Limba română*. București: Minerva.
- Rastier, François (1989): *Sens et textualité*. Paris: Hachette.
- Ricœur, Paul (1975): *La métaphore vive*. Paris: Éditions du Seuil, 415 pag.
- Riffaterre, Michael (1978): *Semiotics of Poetry*. Bloomington: Indiana University Press.
- Ștefănescu, Maria (2007): *Lumile posibile și sensul textelor literare*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință.
- Tămâianu, Emma (2001): *Fundamentele tipologiei textuale. O abordare în lumina lingvisticii integrale*. Cluj-Napoca: Clusium.
- Vianu, Tudor (1961): "Quelques observations sur la métaphore poétique". *Poetics*. Warszawa: Pánstwowe Wydawnictwo Naukowe, pp. 297-304.
- Vîlcu, Cornel (2010): *Orizontul problematic al integralismului*. Cluj-Napoca: Argonaut & Scriptor.
- Wittgenstein, Ludwig (2003): *Caietul albastru*. București: Humanitas.
- Zagaevski Cornelius, Lolita (2005): *Funcții metaforice în Luntrea lui Caron de Lucian Blaga. Abordare în perspectivă integralistă*. Cluj-Napoca: Clusium.
- Zlatev, Jordan (2009): "The Semiotic Hierarchy: Life, Consciousness, Signs and Language". *Cognitive Semiotics*, Special issue on Anthroposemiotics vs. Biosemiotics, Vol. 4, Spring 2009.